

Vroegmoderne tijd

Gebruik bron 3.

De stad Antwerpen neemt vanaf 1585 een belangrijke plaats in als onderwerp van propaganda tijdens de periode van de Opstand.

- 2p **8** Geef aan welke propagandaboodschap over Antwerpen hier wordt afgebeeld, waarbij je je antwoord ondersteunt met een verwijzing naar de bron.

Gebruik bron 4.

Henry Stubbe krijgt 200 pond van de Engelse koning voor zijn pamflet.

- 3p **9** Verklaar dat de koning voor dit pamflet betaalt door:
- aan te geven op welk kenmerk van het bestuur van de Republiek Stubbe kritiek geeft en
 - uit te leggen welke boodschap de Engelse koning juist in 1672 met het pamflet aan zijn onderdanen wil overbrengen.

Gebruik bron 5.

Een bewering:

Pierre-Augustin Caron de Beaumarchais wil verlichte denkbeelden verspreiden.

- 3p **10** Ondersteun deze bewering door:
- met de bron uit te leggen welk verlicht denkbeeld wordt verwoord in dit toneelstuk en
 - zonder bron te verklaren waardoor een toneelstuk geschikt is voor de verspreiding van nieuwe denkbeelden.

Een anekdote:

De componist Mozart maakte van Figaro (zie bron 5) een opera. Hij veranderde de kritiek van het originele toneelstuk in kritiek op herendiensten. Voor keizer Jozef II was dit een voorwaarde om de uitvoering van Figaro goed te keuren.

- 2p **11** Toon aan, telkens met een verwijzing naar deze anekdote, dat Jozef II zowel een verlichte als een absolute vorst was.

Twee gegevens over de veroordeling van Olympe de Gouges:

- 1 In 1793 werd Olympe de Gouges ter dood veroordeeld na de publicatie van een pamflet waarin ze schreef dat de bevolking zou moeten kunnen kiezen welke staatsvorm Frankrijk zou moeten krijgen: een constitutionele monarchie of een republiek.
- 2 Een anonieme ooggetuige gaf kritiek op haar veroordeling, waarbij hij zei dat Olympe de Gouges gratie moest krijgen vanwege haar bijdrage aan de revolutie.

- 3p **12** Licht beide gegevens toe door:
- uit te leggen dat de inhoud van het pamflet voor de jakobijnen reden was Olympe de Gouges ter dood te veroordelen en
 - met een ander voorbeeld van het werk van Olympe de Gouges de mening van de ooggetuige dat zij had bijgedragen aan de revolutie te ondersteunen.

Vroegmoderne tijd

bron 3

In 1586 maakt Hans Vredeman de Vries (1527-1609) dit schilderij over Antwerpen:

Handelsschepen varen over de Schelde naar Antwerpen

De eigenschappen Tirannie, Eigenbelang en Tweedracht

De Spaanse landvoogd Alexander Farnese overhandigt het stadswapen van Antwerpen aan Philips II terwijl ze beiden gelauwerd worden

bron 4

In 1672 schrijft Henry Stubbe een pamflet over de Republiek. In het eerste gedeelte, *Onpartijdige en gepaste commentaren*, staat:

Zij [de Nederlanders] doen net of zij in het beloofde land wonen, maar heel Europa en Indië klaagt dat er daar niets van waarde is. Ze verheerlijken hun excellente regering, terwijl het anarchie is: ze onderwerpen zich aan geen enkele regel en werken alleen samen vanuit eigenbelang en onder een gemeenschappelijk gevoel van gevaar. Ze zijn al honderd keer ontsnapt aan een totale verscheuring. (...) Nooit was een stel pijlen zo slecht gebundeld. Hun vrijheid (waar ze over opscheppen) bestaat er vooral uit dat ze meer belasting betalen dan welke vorst in de wereld zou vragen; en ze zijn onderworpen aan meer willekeurige regels over leven, verbanning en gevangenneming dan ik ooit eerder zag.

bron 5

In 1781 schrijft de Franse schrijver Pierre-Augustin Caron de Beaumarchais een toneelstuk. De hoofdpersoon, de dienaar Figaro, zegt hierin:

Wat! Omdat u een belangrijke edelman bent, denkt u dat u een groot genie bent! Op welke manier? Hoe bent u de rijke en machtige graaf Almaviva geworden? U hebt de moeite genomen geboren te worden – niets meer! Terwijl de moeilijkheden die ik moest overwinnen meer talenten vereisten dan nodig zijn om een Rijk te besturen. En wat, edelste graaf zijn uw aanspraken op het aanzien, op de pompeuze titels en de onmetelijke rijkdom waar u zo trots op bent en die u bij toeval hebt verkregen?

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.